

شیوه‌های مدیریت منابع مالی و ارائه راهکارهایی برای افزایش درآمد شهرداری

زهرا رجبی^۱

زهرا فیضی توتکله^۲

حسین کاظمی لاکسار^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۰/۰۸/۲۶

چکیده

امروزه اولین و مهم‌ترین محدودیت برای حل مسائل روزافزون شهری و ناکارآمدی خدمات رسانی، فقدان منابع مالی پایدار و مستمر، نظام ناکارآمد مدیریت و برنامه ریزی هزینه است که در نهایت به عدم موفقیت چشم‌اندازهای پیش بینی شده شهری و نارضایتی شهروندان منتهی می‌شود. بنابراین ضرورت مطالعات بیشتر در این زمینه از اهمیت بالایی جهت پایداری درآمد و ایجاد کیفیت مناسب زندگی برای شهروندان برخوردار است که در این مسیر، نگاه نو به منابع مالی در شهرداری‌ها، متضمن آینده روشن برای شهرها جهت توسعه و تحقق شهر ایدئال می‌باشد. در همین ارتباط مقاله حاضر در نظر دارد به مطالعه و شناخت منابع مالی و راهکارهای درآمدزایی برای شهرداری‌ها بپردازد. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که مدیریت مالی نیازمند به حرکت انداختن و منظم کردن ابزارهای پولی لازم برای مقاصد توسعه شهری است که محدود به بودجه شهرداری نمی‌گردد بلکه تمامی منابع مالی راكد و فعال موجود در شهر را در بر می‌گیرد. همچنین از آنجا که شهرداری‌ها برای اداره مطلوب امور شهر و ساختن شهری زیبا و سالم برای شهروندان، هزینه‌های گزافی را متحمل می‌شوند بنابراین همواره بایستی در جستجوی ایجاد منابع کافی درآمد و خلق راهکارهای افزایش منابع مالی، علاوه بر منابع درآمد موجود داخلی و خارجی باشند که برخی از آنان در این مقاله اشاره شده است.

واژگان کلیدی

مدیریت مالی، شهرداری‌ها، منابع، درآمد

۱. کارشناس ارشد علوم اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان، کارشناس شهرداری رشت.
۲. کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودسر، کارشناس شهرداری رشت.
۳. کارشناس مدیریت امور فرهنگی، دانشگاه علمی کاربردی بنیاد شهید امور ایثارگران.

مقدمه

امروزه یکی از مسائل مهم شهرداری‌ها در سراسر جهان، ایجاد منابع کافی درآمد و تأمین هزینه خدمات شهری است. از این رو از جمله مسئولیت‌های اساسی شهردار این است که همواره در تلاش برای تهیه طرح‌ها و برنامه‌هایی برای افزایش منابع درآمدی شهرداری باشد. از آنجا که اداره مطلوب شهرها و ارائه خدمات مناسب و کنترل و هدایت پروژه‌های عمرانی علاوه بر اعمال مدیریت صحیح، مستلزم کسب اعتبارات کافی و هزینه صحیح آن می‌باشد، لذا شهرداری‌ها جهت انجام وظایف خود بایستی از مدیریت مالی قوی‌ای برخوردار باشند (جهان بین، ۱۳۹۰).

طرح موضوع خود کفایی و خود اتکایی شهرداری‌ها در سال ۱۳۶۲ و به دنبال کاهش وابستگی درآمدی شهرداری‌ها به دولت و با توجه به تشدید مسائل و مشکلات شهرها در نتیجه رشد جمعیت و مهاجرت‌ها، حجم زیاد تقاضا برای خدمات شهری و اتکای شهرداری‌ها به درآمدهای ناپایدار، شرایط کار را برای متولیان امور در شهرداری‌ها دشوار کرده است (زیاری و همکاران، ۱۳۹۲).

مدیریت مالی عبارت است از: فعالیت‌هایی مبنی بر تنظیم و حصول بودجه برای یک موسسه و ارزیابی بهترین طرق کاربری آن (فرنج و ساورد، ۱۳۷۱). اهمیت بودجه سالانه شهرداری که عبارت است از: یک برنامه جامع مالی که در آن کلیه خدمات و فعالیت‌ها و اقداماتی که باید طی سال مالی انجام شود همراه با برآورد مبلغ و میزان مخارج و درآمدهای لازم برای تأمین هزینه انجام آن‌ها در مدیریت مالی شهرداری به‌قدری است که مسئولیت آن به‌طور مستقیم بر عهده شهردار گذاشته شده است و واگذاری این وظیفه از طرف شهردار به هر یک از مأموران دیگر شهرداری رفع مسئولیت نخواهد کرد (سعیدنیا، ۱۳۸۲). در مبحث مدیریت مالی، بودجه عبارت است از پیش بینی درآمد و سایر منابع اعتبار و برآورد هزینه برنامه‌ها و عملیات معین که در دوره محدودی از زمان انجام می‌شود (فرهنگ، ۱۳۷۱). لذا بودجه ابزاری است که برنامه کار هر قسمت از شهرداری را در چارچوب ارقام و اعداد مالی تعیین می‌کند همچنین می‌توان از بودجه برای کنترل پیشرفت کار و حصول اطمینان از انجام کار، طبق برنامه‌های تعیین شده بهره گرفت برای این منظور شهردار می‌تواند از مدیران واحدهای شهرداری بخواهد با تنظیم صورت حساب‌ها و گزارش‌های مرتب وضع پیشرفت کار و هزینه‌های انجام شده را به اطلاع او برساند.

از اقدامات اساسی که شهرداری‌ها می‌توانند در راه جلب مشارکت شهروندان برای افزایش درآمد و کاستن از هزینه‌های شهرداری به انجام رسانند، آموزش به مردم از کوچک تا بزرگ است چراکه بار اصلی تأمین منابع مالی شهرداری‌ها بر دوش شهروندان است و روشن است که آگاهی مردم از برنامه‌های انجام شده و مشاهده بهبودها و تسهیلات، تضمین کننده مشارکت همه جانبه و از جمله مشارکت مالی آن‌هاست. در کشور ایران اتکای بیش از حد شهرداری‌های کشور به درآمدهای حاصل از صدور پروانه‌های ساختمانی و فروش تراکم، باعث افزایش و تشدید قیمت مسکن و بروز مشکلات و بحران‌های مالی در بعضی مقاطع زمانی برای شهرداری‌ها شده است. هرچند درآمد شهرداری‌ها در سال‌های اخیر از طریق اخذ عوارض گوناگون و دیگر منابع از رشد قابل توجهی برخوردار بوده است اما متقابلاً هزینه‌های آن نیز افزایش یافته و امروزه دستیابی به روش‌های جدید و پیش‌بینی منابع درآمدی پایدار و تعدیل هزینه‌های شهرداری دغدغه اصلی برنامه ریزان شهری و شهرداران می‌باشد.

مبانی نظری و ادبیات تحقیق اهداف و وظایف مدیریت مالی

اهداف اصلی مدیریت مالی در همه سازمان‌های شهرداری به قرار زیر می‌باشد:

الف: حفظ قدرت پرداخت قروض یا مستطیع کردن شهرداری.

ب: تضمین درآمد کافی برای انجام مسئولیت‌های اصلی شهرداری در مقابل شهر.

پ: مراقبت از تأمین مالی شهرداری از طریق تخصیص متعادل مالیات‌ها و عوارض.

ت: تضمین استفاده از منابع شهرداری بر طبق اولویت‌ها.

ث: مراقبت از استفاده قانونی و مشروع از منابع.

ج: تأمین کارکنان مطلع برای اداره امور شهرداری (حیثیات، ۱۹۹۲).

پچمان در مقاله‌ای در خصوص ارزیابی مالیات‌ها به عنوان یک منبع عمده درآمدی، سه هدف عمده انتقال منابع از بخش خصوصی به بخش عمومی، توزیع منصفانه هزینه‌ها بین سطوح مختلف و افزایش رشد اقتصادی برای مالیات‌ها را ارائه کرده است (پچمان، ۱۹۸۷). معزّی مقدم در مقاله‌ای تحت عنوان شیوه‌های تأمین منابع درآمدی پایدار شهرداری‌ها، روش‌های کسب درآمد شامل فروش مستقیم خدمت، اخذ مالیات محلی، کمک‌های دولتی، وام و استقراض را از منظر معیارهای بهینگی و سپس عدالت مورد ارزیابی دقیق قرار داده و سپس به کفایت آن منبع تأمین مالیاتی توجه کرده و آن‌ها را ساده‌ترین و زودبایب‌ترین روش‌های کسب درآمد معرفی نموده است.

رزازیان مناسب‌ترین منبع درآمدی در حوزه اقتصاد شهری را کارآمد نمودن نظام تشخیص اقتصادی منابع می‌داند که زیربنای رشد اقتصادی را برای همه شهرداری‌ها فراهم می‌سازد و عواملی چون نیروی انسانی کارآمد، ساختار سازمانی مناسب، آموزش تخصصی و حرفه‌ای مدیران، ایجاد و توسعه بانک اطلاعات و ضوابط و آئین نامه‌ها و دستور کارهای اجرایی در حوزه درآمدی می‌تواند سبب کارآمدی این نظام گردد (زیاری و همکاران، ۱۳۹۲).

همچنین اهم وظایف مدیریت مالی شهرداری را می‌توان این گونه برشمرد:

۱. تهیه برنامه عملیاتی مالی (تنظیم بودجه).
۲. هماهنگ ساختن عملیات مالی جاری.
۳. نظارت بر کلیه امور واحدهای تحت سرپرستی و اختصاص ندادن منابع به هزینه‌های غیرضروری و نامعقول.
۴. صدور دستورها و تعلیمات لازم.
۵. ایجاد منابع سرمایه‌ای برای تسهیل سرمایه گذاری.
۶. تهیه گزارش‌های مالی، ترازنامه، تفریغ بودجه سالانه و بررسی و تأیید آنها.
۷. نظارت بر نگهداری حساب‌ها در ممیزی و رسیدگی به لیستها و اسناد هزینه.
۸. بررسی عملکرد مالی مؤسسات و واحدهای تابع شهرداری و مراقبت از حسن گردش امور مالی و حسابداری آن‌ها.
۹. وصول درآمد و تلاش در تحصیل و نگهداری حساب درآمد.
۱۰. مطالعه و بررسی به منظور پیشنهاد منابع جدید عوارض و افزایش درآمد.
۱۱. ارائه روش‌های تازه و بهبود روش وصول عوارض برای تضمین برآورد هدف‌های مالی.

۱۲. اتخاذ تدابیر لازم برای استیفای حقوق شهرداری و وصول بدهی مودیان (سعیدنیا، ۱۳۸۲).

اصول مدیریت مالی

مدیریت مالی شهرداری در زمینه تأمین منابع مالی باید سه اصل انصاف، کارایی اقتصادی و اداره آسان‌تر را رعایت کند.

انصاف

منطق حکم می‌کند هرکسی که در شهر از برق، تلفن، آب لوله کشی و در مجموع، خدمات همگانی که همه از آن‌ها به نحوی نفع

می‌برند استفاده می‌کند، هزینه آن را نیز پردازد. باید برای تأمین هزینه‌ی خدمات از دو منبع هزینه بهره برداری و یارانه استفاده کرد. به طور کلی می‌توان هزینه‌ی برخی از خدمات را افزایش داد تا مصرف آن‌ها کاهش یابد؛ مثلاً برای استفاده عالمانه از پارکینگ که در مرکز شهر قرار دارد و منجر به آلودگی هوا می‌شود و به نوعی به منافع عمومی صدمه می‌زند، هزینه بهره برداری از آن را می‌توان افزایش داد. شهرداری باید تا حد امکان قیمت‌های خدمات را بر اساس هزینه واقعی تعیین کند.

کارایی

در تأمین منابع مالی، شهرداری باید به کارایی توجه داشته باشد. برای نمونه می‌توان برای برخی از خدمات، تقاضا را سهمیه بندی کرد، زیرا آنان که انتفاع بیشتری از خدمتی می‌برند، برای پرداخت آن نیز باید آمادگی بیشتری داشته باشند. در مجموع کارایی سبب می‌گردد تا از هزینه‌ها کاسته شود. تحقق این امر مستلزم ارزیابی وضع موجود و بررسی جایگزین‌هایی است که آزمایش و از پیش اندیشیده شده‌اند.

اداره آسان‌تر

مدیریت امور مالی شهرداری باید به گونه‌ای انجام پذیرد که استیفای حقوق شهرداری به آسانی تحقق یابد. برای نمونه؛ گرفتن هزینه بهره برداری نسبت به اخذ مالیات، در بیشتر مواقع راه ساده‌تری برای کسب درآمد است زیرا در بیشتر موارد می‌توان از طریق قطع تأمین یک خدمت، هزینه بهره برداری را وصول کرد.

منابع درآمد شهرداری‌ها و طبقه بندی آن

به‌طور کلی درآمد شهرداری‌ها از دو منبع تأمین می‌گردد:

۱. منابع درآمد داخلی: این درآمدها شامل دریافت‌های مستقیم شهرداری از عوارض مستغلات (اراضی و املاک) و درآمد حاصل از عوارض غیرمستغلات است.

۲. منابع درآمد خارجی: این منابع شامل درآمدهایی است که خارج از سازمان شهرداری دریافت می‌گردد، مانند عوارض دریافتی از آب، برق، تلفن و نیازمندی‌های شهری مشابه، کارخانه‌ها و نیز کمک‌های بلاعوض دولت.

در بودجه برنامه‌ای شهرداری‌ها، درآمد و منابع مالی به ۹ طبقه تقسیم شده است:

۱. سهمیه شهرداری از پرداخت وزارت کشور

۲. عوارض توأم با مالیات وصولی در محل

۳. عوارض بر ساختمان‌ها و اراضی

۴. عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل

۵. عوارض بر پروانه‌ها، کسب و فروش و تفریحات
۶. در آمد حاصل از فروش درآمدهای وصولی در مقابل خدمات
۷. در آمد تأسیسات شهرداری و جرائم و تخلفات
۸. در آمد حاصل از وجوه اموال شهرداری
۹. کمک بلاعوض و هدایا و وام‌ها و استفاده از موجودی‌های نقدی و موجودی‌های دوره‌های قبل.

جدول ۱- منابع تامین درآمد شهرداری سه شهر مهم جهان

نام شهرداری	منابع تامین درآمد
توکیو	۴۰/۶٪ مالیاتهای محلی از شرکتها، سکنه، املاک، وسائط نقلیه سبک، دخانیات، معادن، حمامها و... ۳۵/۵٪ از دولت مرکزی ۷/۸٪ انتشار اوراق قرضه سایر درآمدها از محل انجام خدمات و یا درآمدهای حاصل از املاک و دارایی (مجموعه گزارشات تحولات ژاپن، ۱۳۶۹: ۳۴۱-۳۴۴).
اوزاکا	۳۷٪ مالیاتهای شهری ۱۹٪ از دولت مرکزی ۱۹٪ عوارض بر استاد شهری ۱۵٪ هدایای محلی ۲٪ مالیاتهای ارث ۱۸٪ سایر منابع (۴۴: ۱۹۷۶، theodere)
لوس آنجلس	۴۲/۹۵٪ درآمد خصوصی (درآمد از فاضلاب، مالیات گاز، هدایا، ورودیه برای خدمات اختصاصی) ۵۷/۰۵٪ درآمدهای غیرخصوصی (درآمد ادارت پلیس، آتش نشانی، فعالیتهای عمومی، جمع آوری تخلفات، نگهداری و تعمیر خیابان، حمل و نقل، تفریح و پارک، ساختمان سازی و سلامتی ادارات) (سعیدنیا، ۱۳۸۲، ۹۰).

یکی از طرق تامین درآمد که بیشتر شهرداری‌های شهرهای بزرگ از آن بهره می‌گیرند، استفاده از کمک‌ها و وام‌های بین‌المللی است. شهردار می‌تواند پس از اطمینان از اینکه شهرش دارای اعتبار خوبی در جامعه بین‌المللی است از طریق سازمان‌های وام دهنده بین‌المللی مانند؛ بانک‌های بین‌المللی، بانک جهانی، یا سازمان‌های خصوصی، برخی از مخارج بلندمدت را تامین کند.

عوارض شهرداری‌ها و ملاحظاتی که باید مدنظر قرار گیرد

از مهم‌ترین منابع کسب درآمد شهرداری‌ها، اخذ عوارض از شهروندان است. انواع عوارض شهرداری‌ها عبارت‌اند از:

۱. عوارض بر مستغلات: شامل اراضی و املاک که مهم‌ترین منبع درآمد شهرداری‌هاست.
۲. عوارض غیرمستغلات: مانند عوارض بر کسب و عوارض فروشگاه‌ها

۳. عوارض پذیرش، بیشتر در شهرهای خاص به سبب داشتن موقعیت ویژه تفریحی یا تجاری که پیوسته مورد رفت و آمد عده زیادی از مردم غیربومی قرار دارند، وصول می‌شود.
۴. عوارض صدور پروانه کسب، دستمزدها و جرائم
۵. عوارض مصرف، عوارض بر درآمد، عوارض وسایل موتوری
۶. عوارض متفرقه، مانند عوارض سیستم فاضلاب، جمع‌آوری زباله، عوارض استخرهای شنا، زمینهای ورزشی و سایر تسهیلات تفریحی و پارک‌ها، عوارض آب، برق، تلفن.
- با توجه به اینکه عوارض دریافتی از مهم‌ترین منابع تأمین درآمد شهرداری‌هاست، به‌طور طبیعی عموم شهرداری‌ها تمایل دارند دامنه عوارض دریافتی خود را گسترش دهند اما در وضع عوارض جدید باید دقت نظر فراوان داشت و ملاحظات زیر را در نظر گرفت:
- الف) آیا وضع عوارض پیشنهادی، به لحاظ حقوقی و قانونی عملی است؟
- ب) آیا عوارض پیشنهادی، درآمد مورد نظر را برای شهرداری تأمین خواهد کرد؟
- ج) آیا عوارض پیشنهادی، به لحاظ اقتصادی و هزینه وصول مقرون به‌صرفه است؟
- د) آیا این عوارض به‌طور طبیعی ساده و محقق است؟
- ذ) آیا پرداخت‌کننده عوارض می‌فهمد که اساس محاسبه عوارض چگونه است؟
- ر) آیا عوارض پیشنهادی با سود حاصل از فعالیت‌هایی که عوارض به آن تعلق گرفته، متناسب می‌باشد؟ (هیربدنیا، ۱۳۹۸)
- روش دریافت عوارض در شهرداری‌های کشورهای مختلف جهان تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند. در جدول شماره ۲ انواع عوارض دریافتی شهرداری‌های ۹ کشور جهان آمده است.

جدول ۲- انواع عوارضی که از سوی شهرداری‌های دنیا وصول می‌شود

نام کشور	نوع عوارض
اتریش	عوارض طرح‌ها و مزایده‌ها، عوارض پروانه نگهداری حیوانات
دانمارک	۱- عوارض محلی بر درآمد شخصی فرد فرد مردمی که در محدوده شهرداری زندگی میکنند، براساس درصدی که به تصویب انجمن شهر می‌رسد. ۲- عوارض پروانه هتلها و رستورانهایی که بخواهند از موزیک و برنامه‌های دیگر استفاده کنند. ۳- عوارض کلیسا، که توسط مسئولان کلیسا از اعضای کلیساها جمع‌آوری می‌شود.
فنلاند	عوارض نگهداری از سگ.
آلمان	عوارض صدور پروانه شکار و ماهیگیری، عوارض بستنی.
هند	عوارض زیارت، عوارض ایمنی از آتش‌سوزی، عوارض بر زمین‌های مزروعی.
ایرلند	عوارض راه آهن و ایستگاههای واقع در شهر.
ایتالیا	۱- عوارض بر خانواده که براساس میزان ثروت هر خانواده دریافت می‌شود. ۲- عوارض افزایش قیمت زمین مستغلات. ۳- عوارض مسافران و جهانگردانی که برای گذران تعطیلات به شهر وارد می‌شوند.
هلند	۱- عوارض بر مستأجران درجه دوم که خانه یا اتاق مبلیه از مالک یا مستأجر درجه اول اجاره می‌کنند. ۲- عوارض بر طناب یا لنگر کشتی که به ساحل بسته می‌شود. ۳- عوارض ازدواج
پاکستان	عوارض تولد، ازدواج، فرزند خواندگی و میهمانی، عوارض عبور از راهها

شناسایی تنگناها و مشکلات شهرداری‌ها

شناخت مهم‌ترین تنگناها و مسائل شهرداری‌ها، کمک فراوانی به حل مشکلات آنان خواهد کرد که اهم آن‌ها عبارتند از:

۱. فقدان شدید تخصص در زمینه برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در بین اعضای شورای شهر و افرادی که برای این انجمن کاندید می‌شوند.

۲. ضعف و فقدان تخصص مرتبط در بین شهرداران منتخب از سوی شوراها

۳. عدم اعمال مدیریت واحد شهری

۴. نداشتن جایگاه و منزلت عمومی شهرداری و شهرداران برخلاف کشورهای پیشرفته

۵. قدیمی بودن قوانین شهرداری و عدم ضمانت اجرایی جهت اجرای کامل قوانین

۶. نبود هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی با شهرداری.

از دیگر تنگناها می‌توان به فقدان فرهنگ عمومی در شناختن شهرداری به‌عنوان یک سازمان محلی، مشکلات مالی شهرداری‌ها ناشی از تصمیمات دولت در خصوص استقلال شهرداری‌ها، کمبود کمک‌های مالی دولت به شهرداری‌ها، تمایل بیش از حد شهرداری‌های کشور به کسب درآمد با روش‌های غیرمتداول به‌خصوص افزایش فروش تراکم.

راهکارهای افزایش منابع درآمدی شهرداری‌ها

در راستای دستیابی به منابع پایدار مالی در شهرداری‌ها، راهکارها و پیشنهادات ذیل ارائه می‌گردد:

۱. استفاده از تجربیات شهرداری‌های دیگر شهرهای کشور و جهان در جهت افزایش درآمد
۲. احداث کارخانجات تولیدی متناسب با وظایف شهرداری و فروش تولیدات آن‌ها مانند کارخانه تولید مصالح، شن و ماسه و قطعات بتنی و نیز احداث جایگاه‌های پمپ بنزین و ...
۳. احداث مجتمع توریستی - تفریحی در مناطق دارای استعداد و پتانسیل طبیعی
۴. تولید انبوه گل و گیاه و نهال و گیاهان گلخانه‌ای و فروش آن‌ها با توجه به اقلیم منطقه
۵. ایجاد مرکز اجاره ماشین‌آلات عمرانی شهرداری
۶. ایجاد صنایع تبدیلی مانند بازیافت کاغذ و پلاستیک و احداث کارخانه سیمان با مشارکت بانک‌ها و بخش خصوصی
۷. افزایش بهره‌وری و خلاقیت نیروی کار با استفاده از ارتقاء آموزش و دوره‌های بازآموزی
۸. گسترش امر نظارت در امور مرتبط با طرح‌های عمران شهری جهت جلوگیری از ساخت و سازهای عمرانی بی‌دوام و کم کیفیت

۹. بررسی دقیق و توجیه اقتصادی و فنی طرح‌های خدماتی مورد نیاز شهر و شهروندان

۱۰. به‌کارگیری و استخدام نیروهای متخصص در زمینه مسائل شهری

۱۱. تأسیس اتاق فکر

۱۲. آموزش شهروندان از طریق رسانه‌ها، روزنامه‌های محلی و یا هر وسیله دیگر به‌منظور گسترش همکاری با شهرداری در زمینه‌هایی نظیر مدیریت پسماند، فضای سبز، مبلمان شهری و ...

۱۳. استفاده از کمک‌ها و وام‌های سازمان‌های مالی بین‌المللی نظیر بانک جهانی

۱۴. مشارکت با بخش خصوصی در راستای اجرای طرح‌های عمرانی و خدماتی و فروش خدمات مناسب به متقاضیان

۱۵. برگزاری همایش‌ها، کنفرانس‌ها، نمایشگاه‌ها، کنسرت‌ها جهت فعالیت فرهنگی و کسب درآمد

۱۶. طراحی شبکه حمل و نقل عمومی

۱۷. اخذ عوارض برگزاری مسابقات ورزشی

۱۸. اخذ عوارض برگزاری همایش‌ها، کنفرانس‌ها، نمایشگاه‌ها، کنسرت‌ها

جمع بندی و نتیجه گیری

گسترش شهرنشینی و به دنبال آن مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش توجه به راهبردها و چاره‌های سودمند برای مدیریت مالی و روش‌های افزایش درآمد شهرداری‌ها را جهت بهینه سازی زندگی شهروندان ضروری ساخته است.

یکی از احتیاجات ضروری و اولیه جامعه شهری، زندگی در محیطی تمیز، پاکیزه، سالم و بهره‌مندی از تسهیلات زندگی اجتماعی، شامل تفریح و خرید راحت، رفت و آمد آسان، تحصیل، درآمد و بالاخره محیطی سالم و آرام برای تربیت و تحصیل فرزندان و حفاظت و حراست از خانه، مسکن و اموال، به‌عنوان نیازهای مشترک محلی است. شاید بر همین اساس شهرداری‌ها را می‌توان کامل‌ترین سازمان محلی دانست که در صورت تأمین منابع مالی می‌تواند به‌طور نسبی نیازمندی‌های مذکور را برآورده و تأمین کنند؛ اما امروزه بسیاری از شهرداری‌های کشور با معضل کمبود منابع مالی مستمر مواجه می‌باشند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که مدیریت مالی نقش مهمی را در شهرداری‌ها ایفا می‌نماید چراکه کلیه مسائل مالی شهرداری، از دریافت تا هزینه را رصد می‌نماید و نیازمند به حرکت انداختن و منظم کردن ابزارهای پولی لازم برای مقاصد توسعه شهری است که محدود به بودجه شهرداری نمی‌گردد بلکه تمامی منابع مالی راكد و فعال موجود در شهر را در بر می‌گیرد. یافته‌ها حاکی از آن است که مدیریت مالی ضمن رعایت اهداف، وظایف و اصول خود، می‌بایست سه اصل انصاف، کارایی و اداره آسان‌تر را مد نظر قرار دهد. مطابق مطالعات انجام شده، شهرداری‌ها برای رفع نیازهای عمرانی، رفاهی و خدماتی مردم شهر بایستی منابع مالی گسترده‌ای را در اختیار داشته باشند و از آنجا که تأمین این خدمات نیازمند هزینه‌های هنگفتی است لذا جهت جبران کسری بودجه خود، پیوسته به دنبال تهیه منابع مالی جدید و راه‌های افزایش درآمد خود می‌باشند. در این میان، پژوهش حاضر، تنگناها و مشکلات شهرداری‌ها را شناسایی کرده و راهکارهای افزایش منابع درآمدی شهرداری‌ها را پیشنهاد داده است.

منابع و مآخذ

- جهان بین، رضا، ۱۳۹۰، مدیریت منابع مالی و راهکارهای افزایش درآمد شهرداری‌ها، همایش ملی شناسایی و تبیین راهکارهای تحقق جهاد اقتصادی در شهرداری‌ها، شیراز، <https://civilica.com/doc/173206>
- سعیدنیا، احمد، مدیریت شهری، جلد یازدهم، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور، تهران، ۱۳۸۲.
- فرنچ، درک و ساورد، هیش (۱۳۷۱)، فرهنگ مدیریت، ترجمه محمد صائبی، مرکز آموزش مدیریت دولتی، تهران.
- فرهنگ، منوچهر، فرهنگ بزرگ علوم اقتصادی، نشر البرز، تهران ۱۳۷۱.
- هیربدنیا، ابراهیم، حکومت محلی و مدیریت شهری، انتشارات اتحادیه شهرداری‌های کشور، تهران ۱۳۵۸.
- Habitat, Training manual on urban local government finance for English- Speaking East and South African Countries, Nairobi, 1992.
- Thodore, Reynolds, Smith & Ali Nani, A report covering on observation tour of Taiwan, Japan, United states, Italy, Regarding Tax administration systems, Research Center Of Tehran City 1979.

Methods of managing financial resources and providing solutions to increase municipal revenue

Zahra Rajabi^{*1}
Zohreh Feizi Totkele²
Hossein Kazemi Laksar³

Date of Receipt: 2021/10/23 Date of Issue: 2021/11/17

Abstract

Today, the first and most important constraints to solve increasing urban problems and inefficiency of services, lack of sustainable financial resources, inefficient management system and cost planning, which ultimately leads to the failure of the projected urban landscape and citizen dissatisfaction. Therefore, the need for further studies in this field is of great importance for income stability and creating a good quality of life for citizens. In this way, a new look at financial resources in municipalities, ensures a bright future for cities to develop and achieve an ideal city. In this regard, the present article intends to study and identify financial resources and revenue generation strategies for municipalities. The results of this study show that financial management needs to mobilize and regulate the necessary financial instruments for urban development purposes that are not limited to the municipal budget but include all stagnant and active financial resources in the city. Also, since municipalities incur high costs for the proper management of city affairs and building a beautiful and healthy city for citizens, so they should always seek to create sufficient sources of income and create strategies to increase financial resources, in addition to existing domestic and foreign sources of income. Some of them are mentioned in this article.

Keywords

Financial management, municipalities, resources, revenue

1. Master of Economics, Islamic Azad University, Lahijan Branch, Expert of Rasht Municipality.
2. Master of Accounting, Islamic Azad University, Rudsar Branch, Expert of Rasht Municipality.
3. Cultural Affairs Management Expert, University of Applied Sciences, Martyr Affairs Foundation.